

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

Aprill-Mai 1931.

Nr. 5-6.

III aastakäik.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Tegev toimetaja: P. Kochtitsky. Toim. liige: J. Elango. Vastutav toimetaja: H. Roos.
Ilmub koolitöö kuudel, kuus korda õppeaastas. Maksab: aastas—50 s., üksik number—10 s.
Toimetus ja talitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Telef. 434-63.

Lootusringide kevadpühaks 9. ja 10. mail.

Aastast aastasse kestab võitlus inimsoo vaenlase alkoholi vastu, pidulikult toimub see aga ühise rünnakuna igal mail kuul.

Koolil on selles võitluses kaaluv sõna öelda. Kasvatades karskeks noori, murtakse kord alkoholi võim. Selleks on karskuskasvatustöö koolis, lootusringid, võistluskirjutus. Tehtava töö kokkuvõtteks, uue hoo ammutamiseks ja hädavajaliseks koostööks laste vanematega korraldatakse igal mail kuul koolides *lootusringide kevadpüha*. Sel aastal on see 9. ja 10. mail; kooliajast 9. mail on lubatud kasutada kaks viimast tundi õpilastega karskuskasvatustööks, kuna ülejäänud ajal, kas laupäeva õhtul või pühapäeval, tuleks korraldada vanemaile inimestele ja lastele ühine pidulik kogunemine vastavate ettekannetega.

Ärgu unustatagu neil päevil *lootusringide asutamist*, kus neid veel ei ole! Juhistena selleks saadame siin juures kõigile koolidele P. Kochtitsky „*Õpilaste isetegevus kasvatusstöö*“.

Ärgu unustatagu ka *koolist lahkunuid ja lahkujaid* koondamast karskuskasvatustöö süvendamiseks!

Käesolev „L. J.“ number sisaldab materjale ja ülevaateid senisest tööst.

Samuti lisame siia juurde *registreerimiskaardi*, mis täidetult meile tagasi saata palume kõigil koolidel, ka siis, kui koolis ringe ei teotse.

Olgu 9.—10. mai noorte ja vanade ühinemispäevaks selles võitluses elu tervendamiseks, nii kehaliselt, vaimliselt kui majandusliselt, kool aga — selle ühistöö häll.

Selleks jõudu kõigile õpetajaile — kasvatajaile!

E. Õpetajate Liidu karskuskasvatustöötoimikond.

Kas maksab?

Hans Roos.

Moto: Ja kui teie ei saa nagu lapsukesed...

Kõige suuremailgi optimistel langeb tuju, kui nad näevad ümbritseva elu tuimust, väiklust, egoismi ja elupõletamist. Kõige julgemadki maailmaparandajad langetavad käed niisugusel korral ja küsivad: *kas maksab?*

Kas maksab jutlustada voorust, kas maksab eneseohverdus, kas maksab isiklik eeskugu, kas maksab kõrgelennuline idealism, kui näed igalpool tuimust ja käegaloomist? *Kas maksab?* Ja nii paljud ja paljudki, pooldades perivett ujumist, vastavad pettunult: ei!

Õpetaja kutse on ainukene, kus kutsealane töö peale oma närvesööva pingutuse pakub ometi nii palju päikese paistet, et õpetajateperest ei kao kunagi elujaatav optimism. Kui siingi vahest tekib kahtlus tehtud töö viljakuses, kui siingi vahest kergib küsimus: kas maksab? — siis vastusena kõlab alati optimistlik — ja!

Mul on põhjust seda praegu kõnelda, sest Õpetajate Liidule saadetud tuhandetest noorkarsklaste võistluskirjutistest vaatavad mulle vastu tuhanded ja tuhanded sädelevad silmad täis elu taht ja jõudu, kostuvad mulle kõrvu

julgustavad hiiüded täis mooruslikku elutuld ja optimismi. Kuigi ka siin vahet kostuvad kurblikud toonid, siis ainult selleks, et elu võtta arvustavalt ja asuda tema parandamisele. Ja see kisub kaasa ning hakkab häbi kõikide nende pärast, kes nii kergesti pettuvad ja lõovad käega.

Meelestub igivana julgustav sõna: *Ja kui teie ei saa nagu lapsukesed...* Nagu lapsukesed, kes leiavad, et „õnnelik on inimene, kellel on karske kodu“, aga meie vanad unustame selle aabitsatõe pahatihti. 10—12. a. lapsed jutustavad: „Kui isa kodus joob ja laps teda palub jätta joomine, siis isa teeb seda, sest iga alandlik palve võidab palju.“ „Miks sa siis jood, kas muidu elada ei saa?“

Vanemate klasside õpilased avaldavad juba päris küpseid mõtteid: „Vaenlast on siis kerge võita, kui teda tuntakse“. Võistlustööd kirjutades ja auhinda saades „tean ma, et minu mõtted karskusküsimuses on õiged“. Edasi kuuleme noore teadliku kodaniku seisukoha, „et olla nende noorte peres, kes *teadlikult* võitlevad alkoholi vastu“. — Seesuguseid mõtteid mölgutades, neid korrates ja varieerides kujunevad püsivad seisukohad, kujunevad vaated, veendumused, mis niipea ei purune.

On arvamusi võistluskirjutistes, et töö lootusringides on üldse väga meeldiv ja mälestusrikas: „On ilusad mälestused lootusringides ühestöötamise ajast...“ Seal kogutud mõtteteadavad väärilise väljenduse: „...et kord kogu maailmas valitseks elurõõmus mürgitamata õhkkond!“ — „Võistluskirjutis on aastas ainuke koht, kus saab omi tundeid avada ja saad rohkem vaimustust alkoholi vastu võitlemiseks.“

Miks peaksime tegema takistusi ilusate mälestuste kogumiseks, mis osutuvad noorte hingede kujundamisel mõ-

nel juhusel ainukeseks võimaluseks, kuna selleks peaks olema kogu koolitöö? Kas siit ei peaks õpetajaskond jällegi õppima, kuidas korraldada elamusrikast koolitööd?

Otse etteheitvalt õpetajaile kõlab 13. aastase lapse sooviavaldus: „Tahaksin ka heameelega astuda lootusringi, kuid — seda ei ole veel koolis...“

Võib tekkida küsimus, kas võistluskirjutusist ei võeta osa lihtsalt välistel põhjustel: saada autasu, saada mälestusleht. Ja kui see ka nii oleks, mis oleks seal ebapedagoogilist? Need välised asjad on sel juhusel ergutusvahendiks sisemiste asjade — veendumuste kujundamiseks. Mälestuslehte ihaldavad nii paljudki „ilusad mälestused jäädvustamiseks“ lootusringi ajajärgust. Kuid etteoodud laste otsekoheste väljenduste valgustusel peaks olema selge, et lastel on vahenditult talhe kaasa aidata „mürgitatud õhkkonna“ paranduseks. Lapsed tunnevad end olevat kohustatud välja astuma kooli au eest, üks laps koguni tunneb, et on tarvis *kaitsta Eesti Õpetajate Liidu au*.

* * *

Kas maksab? Kui teiste elukutsete tegelased sellele küsimusele ka eitavalt peaksid vastama, ei tohi meie — õpetajad — meelt heita ja käega lüüa, kui meil on nii palju õhutajaid, julgustajaid ja isegi *õpetajaid*, kui palju on meil õpilasi. „Olen moor tütarlaps, kangeid relvu pole, kuid süda tuline ja tahtvõimeline hirmsa lohe vastu võitlema. Kus eales suudan, katsun õhutada karskust“, vastab vanema klassi õpilane.

Need on üksikuid väljavõtteid tuhandetest võistluskirjutistest, kuid nad peegeldavad noortes valitsevat vaimu ja vaimustust. Olgu nad meilegi vaimustajaks meie raskele tööle! Tuletagu need read meeles igivana pedagoogilist tõde: Ja kui teie ei saa nagu lapsukesed...

Enam tuld — enam soojust!

Ei arene elu seal, kus puudub soojus!

Ja seda soojust, sisemist elustavat, kosutavat, loovat soojust on meil vaja igal pool ja igal ajal, eriti aga värskel karskustöö väljal. Ei saa olla asjal edu, kui karskustööd antakse ametlikult, võetakse ametlikult, tehakse ametlikult ja arvestatakse ametlikult. Siin on vaja

sisemist tuld, mis põletaks eest vana harjunud kombete rämpsu, eelarvamiste juured ja ükskõiksuse sambila; soojendaks toore mulla, aurutaks igavuse niiskuse ja valmistaks nii kohase hälli nägematule aatesemnekesele.

Ja siis on ikka ja jälle vaja soojendavat ühistunde päikesepaistet, on vaja end tunda vajalise ja väärilise liikmena

süüdises võidukates noorte ridades, kes loovad endale paremat tulevikku — sest nende päralt on tulevik.

On kujunemas kauniks kombeks, et meie kaugele esivanemate vabadusvõitlust jüriöö 1843. a. mälestatakse tulede süütamisega. Neis langenud võitlejates oli tugevat tuld, mis võimsalt soojendas ja pallavalt põletas.

Kuigi tookord see tuli kaeti paksu jõu ülivõimtu tuhakorraga, siis ei läm-

bunud ta ometi mitte. Ta lõi hiljem jälle võimsalt võidule, kuni valmis selles tules meie kallis Vabariik.

Kuid võitlus pole veel lõpul. Riik on loodud — loogem kodanikke! *Vääriline Vabariigi kodanik ei tohi olla alkoholi ori!*

Rohkem soojust — rohkem tuld meie karskuse võitluses, ja Eesti saab vabaks ka alkoholi orjusest!

E. R.

Karskuspühaks.

Noored, sütitage tuld,
soojendage kodumuld,
sooritage esikäili,
seemendage aate väli!

Noored, sütitage tuld,
sulatage puhtaks kuld:
Looge rahval' karske vaade —
uue kauni elu aade!

Noored, sütitage tuld,
puhastage põllu muld,
kodusse kui tungib tüli —
alkoholi kuri küli!

Et põld kannaks rohket seemet,
oodata ei tule imet.
Sooja ootab kodumuld:
Noored, sütitage tuld.

E. Rungi.

Noorte sõna.

V võistluskirjutuse tulemusi.

Viiendat aastat meie alg- ja täienduskoolides korraldatud võistluskirjutus on mööda, mälestuslehtede (tunnistuste) ning auhindade jagamine osavõitlusele toimub 9. ja 10. mail, lootusringide kevadpühail. Sel puhul on võimalus ülevaadet saada selle-aastasest tööst.

Üldiselt arenes töö, nagu seni ikka, järjekindla tõusu tähe all. Ei jõudnud seda tunduvalt takistada isegi see uus töö koorem ja meeleolu langus, mis koonduste aasta õpetajale nii ohtralt tõi läinud sügisel, kuigi mõnegi kooli eemale jäämine neist raskustest tingitud oli. Liig lumerohke talv ja haigused koolides pidurdasid ka osaliselt tööd.

Töö mõte on juba üldisemalt tuntud: õpilastele veetavamal kujul teadmiste andmine keha ja vaimu tervishoius, kõlblusküsimustes ning iseloomu kujundamises. Õpilaste huvi ja õpetaja selgitus ning töö üldine mõjutus ühinevad selles kasvatustöös ja tagavad edu.

Korraldus oli — nagu eelmistel aastatel: IV—III ja mõni II kl. õpilane moodustasid noorema rühma, kuna V, VI ja täiendusklassid kuulusid vanemasse rühma. Nooremaile oli 6, vanemaile — 12 küsimust vastamiseks an-

tud teemal „Võitlus elu tervendamiseks“, mis raamatuna õpilastel koolide kaudu saadav oli.

Hindamine toimus täielikult koha peal, koolide otsekoheisel vastutusel, kuna E. Ö. Liit auhindu, oma majanduslike võime kohaselt, andis selles kindlas järjekorras, nagu koha peal koolid ise kandidaatide esitasid, võrreldes õpilaste teadmisi ja nende tegelikku iseloomu arendustahet oma kooli piires. Seega sai siis ka iga kool auhindu. Peale selle kõik osavõtjad värvilises trükis kunstnik M. Laarmani koostatud kavandi järele valmistatud nimelised mälestuslehed (Vana-vankri tähekuju valge-must-sinisena).

Auhindu anti kirjandusena. Paljud kirjastajad, asutised ja koolid on kirjandusega ja rahas toetanud ettevõtet oma ametustega, mis siin tänuga kviitime. Nii saatsid toetusi: „Noor-Eesti“, „Rahvaühikool“, „E. Kirj. Selts“, „Päevaleht“, „Töökool“, Lepiku raamatukauplus Valgast, „Liit“ Pärnust, E. Ö. Liit, Voka algk. lootusring, Jaanimäe algk. kooperatiiv, Vaste-Roosa algk. lr. (kooper. summadest), Roosna algkooli koop. (lr. „Edu“), Malla algk. lr., Kavastu-Koosa algk., Armuadra algk.,

Kõrkvere algk. ja õpilased, Põlendmaa algk. ja Lohu algk. Peale selle mitmed isikud, kes aga oma nime avaldada ei soovi.

Toetajate sooviavaldusi püüdsime võimalust mööda täita.

Avaldame kõigile toetajaile oma tõsist tänu!

Mõned arvulised andmed:

Registreeriti osavõtuks koole	271	õpil.	8992
Võttis osa tööst	262	„	6887
Ärajäänute % %	3,6	„	23,7
Õpiramatuid müüdi	6723.		

Rühmade järele oli õpilasi:

nooremast — 1633	poissi,	1888	tüdrukut.
vanemast — 1552	„	1814	„

Kokku: 3185 poissi, 3702 tüdrukut.

Maakondade ja linnade järele võttis tööst osa koole:

	Arv.	%	Elm. a.
1. Harjumaa	30	23,8	20,5
2. Järvamaa	20	26,3	20,5
3. Läänemaa	38	35,4	20,2
4. Põltsamaa	2	5,7	5,5
5. Pärnumaa	28	26,2	20,4
6. Saaremaa	10	12,8	10,2
7. Tartumaa	41	22,9	19,9
8. Valgamaa	6	15,4	10,2
9. Viljandimaa	25	29,4	30,9
10. Virumaa	37	19,4	11,4
11. Võrumaa	20	19,0	17,2
12. Tallinna linn	3	8,9	9,1
13. Tartu linn	2	11,1	4,3
Kokku	262	21,3	17,3

Auhindu oli võimalik anda keskmiselt iga 8 õpilase kohta üks, kokku — 1213, nende väärtus Kr. 541.45.

Sisuliselt põhjalikumalt töid Liidus hinnata muutub iga aastaga järjest raskemaks. See on suurel määral kohapealsete hindajate tahtest juhistes avaldatud palve täitmisel kui ka nende leidlikkusest iseloomustavat leitavaks teha selles suures paberite virnas, mis juba kaugelt üle inimese pea ulatub. Üldine mulje on aga, et töö täiesti korraldunud, vaatamata et aine (karskusiikumise ajalugu) nooremaile raske oli. On muidugi paratamatud mõningad vead, mis aga üldiselt olulised ei ole. Märgetud vigadest mõni: alkoholistest jookide hulka arvab mõni nooremaist ka limonaadi, mis alkoholistest joogest varem või hiljem tuntud, ei ole kõigile nooremaile selge, parajuse küsimuses ei ole nooremail alati selge seisukoht; vanema rühma tööd on nimetamisväärsimaks komistuskiviks karskusor-

ganisatsioonide nimetus (rohkus!), ka võitlusviiside järjekord mõnikord.

Laste väljendused on võistluskirjutuse mõistmisel iseloomustavad. Olgu siin toodud mõni neist, mis korda läks kinni püüda.

Kuidas noored võitlevad alkoholi vastu, selleks mõni näide noorema rühma (III—IV kl.) sellekohasest vastusest (p. 6):

Tuleb hoida esimese klaasi eest — arva vad mitmed.

Suur hulk näeb võitlust lootusringidesse kogunemises ja võistluskirjutustest osavõtmises.

„Koolist viin raamatuid, loen isale ette, ise ei võta, kui pakutakse.“

Arvatakse, kui heasüdamline isa on, siis jätab ta küll lapse palvel joomakombe.

Marta, 12. a., arvab: „Kui isa kodus joo b ja laps teda palub, jätab ta küll vist joomise. Sest iga alandlik palve võidab palju.“

Ferdinand, 11. a., jutustab liigutava loo, kuidas tema isa, mõisas linnaste pööraja olles, alkoholi jooma hakanud, tema mitmekordsete palvete peale lubanud isa kord, et ta enam ei joo, ja — jätnud tõesti järele joomise.

Välke 10. a. poisu arvab, et kui laps viinatarvitajale heast südamest ütleb: „Mis sa jood, kas siis muidu elada ei saa“, — seegi võiks vast aidata.

„Mina eluaegas küll jooma ei hakka, seda tean kindlasti“, — arvab Osvald, 12. a.

Vanema rühma küsimuslehel oli viimase küsimusena: Miks võtad osa võistluskirjutusest? Selle küsimuse paigutamist mõjutas, peale üldise soovi laste otsekohest arvamist kuulda, osalt ka juhus ühes koolis, kus õpilasi oli auhindade lubadusega kord tööle õhutatud, kui aga auhindu vähe saadi, kadus seal tuju edespidiseks osavõtuks. Suurehulgalise materjali lehitsemisel oli meelega peatatud rohkem kui mujal just selle vastuse juures.

Üldine mulje: valdav enamus lastest võtab täiesti positiivseil põhjuseil ja teadlikult tööst osa. Paljud rõhutavad erilisel, et neid auhind osavõtma ei ki-huta. Mitmed ei varja aga see juures, et on väike igatsus — ehk saaks ka auhinna, ehk saab midagi mälestuseks. Kus aga auhind esikohal tundub (otsekohe-selt väljendatud), need on enamasti — nõrgemaid vastajaid. Palju-dele on väga meeldivaks põhjuseks — mälestusleht.

Lähemalt mõni silmapuutunud iseloomustavam näide:

Paljud — et teadmisi omada, mis elus vajalikud, mähes selles töös kasvatavat mõju neile, et nad ka edespäi korralikeks, karskeiks, tublikeks inimesteks jääksid.

„Ma tahaks olla terve ja tubli, seda näeb lootusringis võistluskirjutises ainult.“

„Võistlus tervendab keha ja vaimu ja virtutab tööle.“

„Vaenlast on kerge võita siis, kui meie teda parem tunneme.“

„Olen noor tütarlaps, kangeid relvu pole, kuid süda tuline ja tahtevõimeline hirmsa lohe vastu võitlema. Kus iiales suudan, katson õhutada karskust.“ Helmi, 15. a.

„Karskus on aade, mis igavesti mu südamesse jääb.“

„...et kord kogu ilmas valitseks elurõõmus mürgitamata õhkkond...“

„Sõjamees alkoholi vastu tahan minagi olla.“

„See kirjutis on liivaterake teiste hulgas, aga mul on lootus, et ta midagi siiski on.“

Mõnda sunnib tööst osa võtma see pahe, mis nii tihti näha elus.

Mitmed võtavad tööst osa, pidades seda endastmõistetavaks neile, kui karskuse poolehoidjale, lootusringi liikmeile, N. P. R. liikmeile, kes tahavad suurendada ühist võitlejate arvu oma jõu kohaselt.

Teatud pidulik tuju — oskusi proovides, end väljendada — vaimlise spordina.

Suursündmus lootusringis. Juba sügisel suur huvi, kirjutusel — veel rohkem.

„...ilusat mälestust lootusringiga ühes töötamise ajast... (tunnistus) meeldib mulle väga...“

Üks paremaid vastajaid koolis on huvitatud mälestuslehest, kuna auhinna saamiseks puudub lootus.

Töö enesest on väga kaasa tõmbav. Auhinna pärast — see pole õige võte.

„Meie „Soomra“ 4-kl. algkooli õpilased võtame osa V ülemaalisest karskusvõistluskirjutusest mitte auhinna pärast, vaid et täidame oma kohust võitluses inimsoo kurjemate vaenlaste alkoholi ja nikotiini vastu. Juba enne võistluskirjutust otsustasime ühiselt loobuda auhinnadest, sest meie ei õpi ega tööta mitte tasu, vaid parema tuleviku pärast.“

(15 allkirja.)

Ühes teiste noortega ühte rada sammuda — see on väga tihti korduv ülev motiiv, mis kohati suure jõuküllasusega väljendub.

„Teades, et täna tuhanded õpilased osa võtavad karskusvõistluskirjutusest.“

„Et olla nende noorte perek, kes teadlikult võitlevad.“

Samalt vaimustatud Saaremaa aateringlaselt ka järgnev

Tervitus.

Teid tervitan ma, karsked noored, teid, kes te Eestis elate!

Kel' silmi ees on sihid suured, kes karskuse eest võitlete.

Teid tervitan ma, päiksepojad, kell' suund viib „lumikõrgustel“, kes ehitavad Eesti kodaj nii vankumatul' alusel’.

Teid tervitan ma, aatesõbrad, kes puhtad sõnus, tegudes.

Kes julged, vahvad, silmad säraval, kel' ausus paistab nägudest.

Neid noori tervitan ma täna, kes osa võtavad võistlusest. Me vabastame kodupinna kord alkoholi orjusest.

J. R-s, VI kl.

Kontrollida oma teadmisi karskuse alalt — arvavad mitmed.

„Siis ma näen, kui ma auhinna saan, et mu mõtted karskuses on õiged.“ 11. a. V kl. Martin.

(Kui kahju, aga — nii paljudel on mõtted õiged, kellele meie piiratud majanduslik seisukord ei võimalda raamatut anda... Trööstigu nad end selle teadmise, mida kool omalt poolt, vastava hindava ja võrdleva kokkuvõttena, kinnitagu.)

On õpilasi, kes kooli au eest väljas on, üks koguni — E. Õpetajate Liidu eest.

„Võistluskirjutus on aastas ainus koht, kus saab omi tundeid avada ja saad rohem vaimustust alkoholi vastu töötamiseks.“

On ka neid, keda lihtsalt uudishimu osa võtma sundis.

Võõrastava dissonantsina kõlas ühe kooli töis: see olevat vanematele klassidele sunduslik...

Mõned tunnevad raskust sellele küsimusele vastamiseks, vastavad siiski hästi; üksikud — ei tea isegi, miks nad osa võtavad.

Mõningaid mõtteid ja näiteid veel teiste küsimuste piires, mõlema rühma töist:

Parajuse kohta on vanemal õpilastel pea kõigil omapärane kindel vaade, et see on raskesti teostatav, seepärast tuleb sellest hoiduda täiesti. Mõni mõistab seda eriti teravalt hinnata. Hilda, 14. a., iseloomustades parajust rumalana mõttena, sest kes mõistab kraadida „parajust“, imestab lause lõpus, miks meie riik keeluseadust maksuma ei pane ja ainult teatud tarbeks alkoholi kasutamist ei luba.

„Olin haige, pakuti mulle veini, kuid ma mitte ei võtnud.“ Leida, 13. a.

Alice 14. a. soovib südamest, et „karsked võidaksid ja viin häviks, siis elaks Eesti rahvas palju jõukamalt kui nüüd.“

Ei joodik mina olla taha, tahan olla üks karske mees. Ennast täis juua õlle-viinaga, see noorele mehele ei kõlba ka...

Edasi tõttame ühises ringis julgesti vaenlase vastu me nüüd.

E., 14. a.

Rahvusvahelise sõpruse väljendusena kutsutakse ühes salmituses kõiki ühisesse võitlusesse alkoholi vastu.

Noorsugu, põlake viina, viin toob teil paljugi piina, rikub tervise, rikub õnne ja kaotab teie hää põlve. Alkoholis on mürgised ained, sellepärast olemegi kained... Siis ei lähe elu enam tagurpidi, vaid kõik edeneb virgemini.

Valve, 11. a.

„Ka mu isa ei suitseta ega joo viina, vanaduse peale vaatamata on ta käbe töömees... ja selleks soovin ma ka ise saada.“

Villem, 14. a.

Kurva salmituse toob väike tütarlaps isa koju ootavast tütrekesest.

Helmi, 15. a., arvab, et õnnelik on inimene, kellel karske kodu.

Viin teeb ilmas palju paha, hulgal riisub ära raha.

Elmar, 12. a.

Kõrtsist läheb purjus mees tuika, taika koju poole. Senna jäi ta töö ja hool, tühi kott on taskus veel.

Ludmilla, 11. a.

Tabavalt on mõnel joonisel märgitud pahesid, mis alkoholiga kaasas käivad (nägemismeele petteid perspektiives, riietus jpm.).

Ühel ilustusel 12. a. Lilli kujutab last sinise lipuga oja kaldal, maas purustatud viina pudel, üle oja aga — tõuseb päike.

Teisel pildil kujutatakse surma kandikuga, kus peal viinad, kuna kandjat ümbritsevad haigused.

Omapärase „illustreeriva“ näitena, kui puhtaks tahavad saada noored, piirab üks õpilastest oma töö alul tüki paberist neljast küljest joontega.

Tööde lõpus, kus huvitavaid ja südamlikke väljendusi leidub, kus sõbralikud sidemed avalduvad, kirjutab Alma V kl., 12. a., tänades läinud aastal saadud raamatu eest, et kas „Väikese Siimu juhtumised“ oli teadlikult läinud

aastal temale saadetud, sest ka tema olevat paha laps olnud. Almakesele trööstiks võin öelda, et tema tööd meelega rohkem lugedes veendusin; et ta ei ole enam paha laps, ja juba see oma hindaminegi on selle tõenduseks.

Teise töö lõpul kurdab Heljo, 13. a., et tema tahaks ka hea meelega astuda ringi, kuid — ringi ei ole veel koolis... Lootku Heljo, et koolis, kus võistluskirjutus korraldati, ka lootusring asutatakse (vast juba sel lootusringide kevadpühail!), kui tema ühes oma kaaslaslega tungivalt soovi avaldab. Mina seda küll loodan.

Paljugi töö edust olenes sellest selgitavast kaasabist, mis töö juhid õppijaile andsid.

Läinud aasta võistluskirjutuse tema — saada terveks ja tubliks — näib üldiselt õpilastele kindlailmeliseks püüde eesmärgiks saanud olevat, väljendudes tihti avaldusis.

Soojaks ja südamlikuks on kujunenud tihti töö lõpp, seal öeldakse tänu eelmiste saadetiste eest ja avaldatakse omi isiklisi muljeid jm.

Väliselt hakkavad tööd järjest paremaks muutuma, võetakse paberi kaust ühtlane (antud), tööde puhutus pea kogu ulatuses laitmatu (kohati eeskujulik); ka illustreeritud tööde arv kasvab ja on tihti väga õnnestunud. Tööde koondamine saamiseks on samuti üldiselt rahuldav.

Koolide vastastikkuses lähinemises on sel aastal tugevasti kaugemale jõutud, ja see läinud aasta algatus hakkab kujunema järjekindlaks ilusaks kombeks.

Aeg töö teostamiseks oli jäetud valikuks kas pühapäev või selle eel- või järelpäev peale koolitöö aega. Kohalt, kus järjekindlalt tööst osavõetud, teatakse meile sel puhul, et neil esimest korda katsetatud kirjutust koolitöö päeval, ei ole olnud nii soodne, kui endistel korral pühapäeval, puudunud see rahuline ja pidulik meeoleu.

Olgu märgitud *eksimusi*, mis tulevikus kõrvaldada tulevad. Veel on mõni kool: jätnud aruandelehele märkimata varem saadud auhinna, on esitanud üle määra kandidaate auhinna saamiseks, tööd jätnud järjekorda paigutamata, tööd antud kaustast väiksemalt üksikult (!) kokku pannud, valla nime-tuse kooli nime ette paigutanud (õpilased ei tee seda halba viga), on täitnud

kohal mittetäidetava lahtri auhindade saamise kohta, jätnud tegemata hindamise jtm. märkmeid töödel.

Kokkuvõttena võib märkida järjest kasvavat töö edu, mis on parimaks tõenduseks võistluskirjutuse kui õpingu ja kasvatusvõtte hindamisest koolide poolt. Jääb soovida sellest osavõtu laienemist kõigi koolide ulatuses. Ka kooli väiksus ärgu takistagu seda teostamast. Töö eduks on aga soovitatav seda alati sügisel kohe ettevalmistama hakata, mis

kasvatustsuliselt eriti tähtis. Üleskutse VI võistlustööst osavõtuks läheb koolidele sügisel kohe peale koolitöö algust maal. Kus seda ei saada posti oludel oktoobrikuul, siis nõutagu kohe E. Õp. Liidust uus üleskutse.

Senistele osavõtjatele õpetajatele ta- suks nähtud vaeva eest olgu teadmine, et hoole ja armastusega tehtud kasvatustöö vili ei jää kunagi tulemata!

*Eesti Õpetajate Liidu
Karskuskasvatustoimkond.*

Missugune ring kooli?

Tohiks olla üks vastus: algkoolis teotsev õpilaste koondis olgu *kasvatusring*. Tugev elujaatav iseloom, kindel tahe, oskus iseseisvalt tegeleda ühiskonna liikmena, kehaliselt, vaimliselt ja kõlb- lalt elujõuline — see oleks ideaal, mille teenistusse rakendada õpilasingi alg- koolis. Mitmesugused eriaineid taotle- vad ringid ei saa algkoolis anda nimeta- misvääreid tulemusi; eriainetes harras- tus jäägu ainult töö alaks üldringis, mitte niivõrt teadmiste omamiseks kui enesekasvatamiseks.

Mis nime see ring kannaks, ei ole ju oluline. Nimi peaks mõistelt mahuta- ma enesesse eelmise nõude, ei saaks seega olla liig kitsamõisteline. Kui meie siinkohal eelistame lootusringi, siis see- pärast, et sellel ringil on üle kümneaas- tane minevik meil, sellel ringil on omad traditsioonid, selle ringi võrk katab Eesti ja on levinenud samuti välismail. Nimi on kohane üldisele kasvatuslisele eesmärgile, endine kitsas karskusmõiste on ammugi aset annud laialisemale enesearendamise sihile, kuna karskus- nõue on üks elutervenduse nõuetest. Kuidas kohal kasvataja tööd juhib, kas seal otsemas mõttes ühes ehk teises as- jas „töötusi“ võetakse, või üldist põhi- kirja ja kodukorra tunnustamist nõu- takse — see ei ole lootusringile rohkem mõõduandev kui igale teiselegi ringile. Igas organisatsioonis on põhikiri ja liikmed täidavad seda — see ka lootus- ringis. Lootusringi liige kõigi muude elutervendavate nõuete hulgas tunnis- tab vajadust hoiduda ka alkoholist ja tubakast. See nõue on aga iseenesest mõistetav üldse igale õpilasele.

Kui nüüd vaadelda, millised ringid meil koolides teotsevad, siis võime leida

siin nimeliselt kirju pere, sisuliselt aga oleks ühed üldkasvatustsulisel, teised — eriaineid harrastavad.

Riigi Statistika Keskbüroo andmeil teotsesid 1929.—30. õppeaastal algkoo- lides (arvates siia ka täienduskooli) järgmised õpilasingiorganisatsioonid.

1. Üldkasvatustsili sihte taotlevaist olid:

a. Kindla kasvatuslise ilmega:	
lootusringid	384
E. Noorte Punase Risti koolikoondised	86
enesekasvatuse- (-arendu- se-) ringid	4

Kokku: 474

b. Skoutiised rühmitused:	
skoudid	12
guided	6
noorsepad	3
noonkotkad	4

Kokku: 25

c. Määramata ilmega:	
õppurühingud	24
vabatöö toimkonnad*)	25
nimeta ringid	3

Kokku: 52

2. Peamiselt õppimise ja lugemise- ga tegelevaist ringest olid:

õpiringid	4
edasiõppijad	1
lugemisringid	43

*) Peale selle on märgitud veel 1-, 2-, 3- ja 6-päevaste täienduskoolide juures töötamas kokku 13 vabatöö-toimkonda, millest teada ei ole, kas nad on iseseis- vad või ühised algkooliga.

raamatukoguringid	3
ajaloorigid	1
õpipunkt (2 rühma)	2

Kokku: 54

3. Kunsti, keha- ja vaimusporti jm. harrastasid:

kirjandusringid	22
(kooli) ajakirja toimkonnad	2
näiteringid	3
lauluringid	3
muusikaringid	11
raadioring	1
spordi- (võimlemise, mängu) ringid	23
male- (jm. mängude) ringid	4
loomakaitse-ühingud (lindudekaitse-ringid)	7
usulise ilmega rühmitused	2

Kokku: 78

4. Ühistegevuse alal teotsevad:

kooperatiivid	38
ühissöök	1
ühispank	1

Kokku: 40

5. Majandussihhilised koondised olid:

töö- (käsitöö-) ringid	3
aiandusringid	1
maatulundusklubid	4
majapidamisringid	1

Kokku: 9

Muidugi ei anna need andmed mitte kõikidest õpilasorganisatsioonidest ülevaadet. On põhjust arvata, et ringe tegelikult rohkem on. Nii võiks siia juurde märkida E. O. L. poolt koolides läinud kevadel korraldatud ankeedi andmetel ringid, mis nimeliselt juba täiesti puuduvad R. Stat. Keskbüroo ankeedis:

õpilaspere	1
omavalitsusi	4
üldringe	2
maalimisring	1
kodu-uurimise ringe	2
klassi-tubade ilustamise ring	1
ühisteering	1

Ringide nimetuses oleks märkida järgnevaid erinevusi:

Lootusringide ja E. N. P. R. koondumisel on mõnel pool võetud uusi nimetusi: aatering, õpilasring, õppuring jm.,

peale selle juurde endine nimi („Kiir“, „Võitleja“ jne.).

Ka on lootusringide hulgas üksikuid kokkuliidetud teisi ringe: kõlblus-lootus ring (1), karskus-spordi ring (1), karskus-kirjanduse ring (1), kirjandus-spordi-karskuse ring (1), karskete laste koondis (1). Karskusringid on arvestatud lootusringidena.

Õppurühingu nimetusi on veel: õpilasühing, -ring, -selts, laste organisatsioon, noorteühing, noorusring, kultuur-ring. Enesekasvatustingide hulgas on ka üks „Heade õpilaste selts“ (I — II kl.?).

Spordi- (ja mängu-) ringide hulgas on 1 muruplats ja 1 „Spordi ja juukselõikuse ühing“.

Maleringide hulgas on ka teisi mänguringe (klubisid).

Usulise ilmega rühmitustest on 1 Usklikkude õpilaste rühm ja 1 Kristlik tütarlaste ring.

Kooperatiivide hulgas on: ostuühing ja ühistegelise ring.

Ühispanka kohta on huvitav märkida, et seal liikmeid rohkem oli, kui sama kooli teistes ringides (kooperatiiv, E.N.P.R., lootusring).

Kooliajakirjade kohta ei ole üldiseid andmeid, korraldatud ankeedi põhjal, mille täitis 34% koolest, oli lootusringidel ajakirju 24. Neist ilmusid muist ühes eksemplaris, muist aga paljundatult.

Kindla üldkasvatulise ilmega õpilasorganisatsioonid on lootusringid ja E. N. P. R. koolikoondised, teotsevad viimasel ajal kõige lähemas kontaktis, kui pea ühiseid sihte taotlevad õpilaskoondised.

Üldkasvatulise ilmega on ka harilikult skoutlised rühmitused, kuigi nende tööväli ei piirdu ainult kooliga ega õpetajate-kasvatavate juhatusel. Ka on nende arv, eriti maakoolides, veel nii väike, et nende mõjust kasvatustöös seni vaevalt rääkida saab.

Määramata ilmega lasteorganisatsioonid on õppurühingud (ja selle sarnased) ning vabatao toimkonnad; viimased esinevad ainult Harjumaal, poolametlikult kui ühe koolinõuniku eriharustus. Oma nime kohaselt võiks ka õppurühingud olla üldkasvatulise suunaga, kui nende põhikiri-kodukord seda ette näeb.

Teise rühma arvatud lasteorganisatsioonid on peamiselt õppimisega ja lugemisega tegelevad, kuna kolmandasse rühma kuuluvad kunsti, keha ja vaimu

sporti, looduse-armastust ja -kaitset ning usuliste nõuete rahuldust harrastavad koondised.

Neljas ja viies rühm õpilaskoondisi on teotsevad ühistegevuse alal, põllumajanduses ning käsitöodes.

Kui asendada küsimus: millised loetletud ringidest koolis kohasemad oleks, siis on küllalt selge, et esimeses rühmas märgitud lootusringid ja E. N. P. R. koolikoondised oma kindla üldkasvatulise kodukorraga ja ülemaalse (mõlemad — ka üleilmlise) laialdase võrguga ning kujunenud traditsioonidega kõige rohkem kasvatusnõudele vastavad. Teise ja kolmanda rühma koondised peaksid loomulikult täiesti kuuluma eriharrastustena lootusringide ja E. N. P. R. koolikoondiste tööhulka (tarbe korral — rühmitades selleks osavõtjaid). Peaaegu sama võiks öelda ka viiendast rühmast algkoolis, kuna neljas rühm soovikorral õigustatud oleks iseseisvalt teotsema.

Esimeses rühmas, peale lootusringide ja E. N. P. R. koolikoondiste ning loomulikult neisse mahtuvate enesekasvatuse ringide, lähivad oma töö iseloomult täiesti lahku eelmistest skoutlised rühmitused, kuna lit. c. märgitud „määramata ilmega“ ringid täiesti Lr. ja E. N. P. R. perre sulada saaks, kui ei oleks ühedele takistuseks endine nimetus (omaj ajal — õppurühingud jm.), teistele — varem mainitud põhjus.

Olgu märgitud, et peale selle registreeritud õpilaste isetegevuse mõneski koolis avaldub veel otsekohene õpilaste „isetegevus“, mis ametlikult ei registreerita, mõnikord — ei teatagi kooli poolt. (Nii iteam mõne sellase seltsi olemasolu: „A. Poiste Spordi Ring“, „N. Karjalaste-ühing“, „Linda“ selts jt.)

Meid huvitab siinkohal küsimus, kes neist ringest karskusnõude alusel teotsevad. Nii lootusringide kui E. N. P. R. koolikoondiste kodukorras on nõue, et õpilased teadlikult hoiduvad kõigest terve eluviisi vastu. eksimistest, seal hulgas mõistetavalt ka alkoholist ja tubakast. Samuti on karskusnõue harilikult ka skoutliste rühmituste kodukorras, seega need koondised samuti alkoholist ja tubakast hoiduvad. (On huvitav märkida, et Kaitseliidu poolt viimasel ajal organiseeritavad Noorkotkad kindlasti karsked peavad olema, samal ajal aga Kaitseliidu peod väga tihti — kui mitte alati — alkoholiga on, ja neil

pidudel on muidugi ka Noorkotkad. Mis siit järgneb?)

Mis puutub õppurühinguisse ja vabatöö-toimkondadesse, siis on mitmedki neist oma kodukorra põhjal karskusnõude alusei, kuid paljud ei näe seda muidugi mitte kodukorras ette ja neid on harilikult enamus. Veel vähem võiks seda oodata teistest nimetamata ringidest. Kõige tihedam on ringide võrk Harjumaal, kõige õredam — Petserimaal, osalt ka Viru- ja Pärnumaal.

Olgu siia, tervikluse mõttes, juurde lisatud, et keskkoolides samal ajal töötasid:

I. Üldringid, enesekasvatus, usuline ilma-vaade.

1. Õppurühingud	
(üldõpil. ringid seksioonidega, ringid eriliste nimedega, kultuurringid jm.)	17
2. Enesekasvatuseringid	
(enesereenduse r., -edendamise r., -harimise ringid)	4
3. Karskusringid	27
4. E. Noorte Punaste Risti osakond	1
5. Loomakaitse osakonnad	2
6. Usulised ringid	
(Usul.-eetiline r., Kristlik noorsoo (noorte) r., Kristlik tütarlaste r., K. N. N. Ü.)	6
	Kokku: 57

II. Teadus, keeled.

7. Teaduste ringid üldiselt	
(humanitaar-t., reaalt.)	7
8. Loodusteadus-matemaatika	
(loodusloo r., looduse harrastajate r., naturalistide r., füüsika-matemaat., keemia)	12
9. Ajaloo ringid	
(kultuur-ajaloo r., ajaloo-kirj.r.)	3
10. Pedagoogika ringid	2
11. Filosoofia ring	1
12. Emakeele õpiring	1
13. Inglise klubi	1
	Kokku: 27

III. Kirjandus, kunst.

14. Kirjanduse ringid	
(kirjanduse-kunsti-teaduse-naite r. ühendusi)	25
15. Näite ringid	
(draama r., teaari r., helidraam)	6
16. Kõne ringid (retoorika r.)	2
17. Laulu-muusika ringid	
(muusika-naite r., orkestrid)	15
18. Kunsti ringid (taide r.)	4
19. Raadio ring	1
20. Foto ringid	2
	Kokku: 55

IV. Sport, mängud, skoutlus.

21. Spordi ringid (võimlemise r.)	55
22. Tennise ring	1
23. Vehklemise ringid	2
24. „Laufgruppe“ kirjade äraviimiseks	1
25. Male ringid	13
26. Õpilaste korporatsioonid	2
27. Skoutrühmad	4
28. Guidede rühmad	3
29. Noorsepad	3
Kokku:	84

V. Ühistegevus, töö.

30. Kooperatiivid	5
31. Käsitöö ring	1
32. Põllumajanduse ring	1
Kokku:	7

Üldse ringe keskkoolides — 230.

Lootusringide arenemine.

1919—1930.

Järgmine tabel näitab lootusringide ja nende liikmete arvu Eestis 11 aasta jooksul.

Aasta.	Ringe.	Liikmeid.
1919.—20.	— 44	— 1.695
1920.—21.	— 38	— 1.774
1921.—22.	— 43	— 2.061
1922.—23.	— 122	— 6.062
1923.—24.	— 168	— 8.627
1924.—25.	— 361	— 18.220
1925.—26.	— 410	— 18.428
1926.—27.	— 342	— 13.757
1927.—28.	— 350	— 14.406
1928.—29.	— 358	— 14.584
1929.—30.	— 384	— 15.824

P. K.

Kullamaa kihelkonna kõrtside „võrk“.

Kõrts ja kool 70 a. eest.

Suuliste andmete järgi on Kullamaal umbes 70 aastat tagasi olnud 33 kõrtsi 8000 elaniku kohta. Ühest kõrtsist järgmiseni on harilikult olnud paar kilomeetrit, kuid kihelkonna südames on asunud viiel kilomeetril 5 kõrtsi.

Kõrtside asukohad olid loomulikult käidavate teede ääres. Kuid on olnud ka kõrtse keset heinamaad. Ühte kõrtsi kutsutigi selle järgi „Heinakõrtsuks“, milline nimi on säilinud praeguse ajani endise kõrtsi asukohal olev talul.

Kuna teada pole kõrtside avamise ja sulgemise aegu, siis võis ka nii olla, et ühes kohas kõrts suleti ja teisel avati. Niisugusel

korral oleks ühtaegu lahtiolevate kõrtside arv olnud mõne võrra väiksem.

Kullamaa esimesed koolid asutati kuuekümmendail aastail. Kõnesoleval ajal oli neid 7. On teada, et paar kõrtsi oma kohad pidid andma koolidele. Kaardil on aga märgitud mõlemad.

Kõrtside kohta olgu veel juurde lisatud, et iga mõis varustas oma kõrtse viinaga. Olevat aga ka lubatud ja viisiks olnud viinavaadiga laadale minna ja viina vankrilt müüa. Nii siis oli ka veel liikuvaid kõrtse.

Toda aega võiks küll nimetada viinauputuse ajaks Kullamaal.

Kaart — v. lhk. 43!

J. Uustalu.

Metsal silmad, seintel kõrvad.

Ma pole olnud kunagi suur suitsetaja. Kõige rohkem harrastasin seda ametit karjapoiisi põlves, kui mittemidagi-tegemise tõttu kaaslastega ühes muu puudusel põletati lepa lehti või kadaka koort. Õpetaja ametisse astudes püüdsin suitsetamise suhtes karske olla vähemalt niipalju, et minu peale kui suitsetaja peale ei vaadataks. Kuid mõnikord näis nagu vahelduseks — või naljaks — tarvis olevat pakutav paberross vastu võtta ja tema maitset proovida, et kas see tubak siis tõesti on nii kibe ja mürgine, et seda peab põlgama. Aegajalt tõmbasin mõne paberossi poo-

leni ära, ehk küll ise selle ostuks kunagi raha ei raisanud. Kuid üht juhtumust läbi elades tõotasin olla konsekvant — mitte üks pabeross enam suhu!

Lugu oli järgmine.

Meid oli kümneliikmeline seltskond ühel kahehobuse vankril. Lõbusad noored inimesed sõitsid näitemängu proovile. Teel laskis üks paberrossipaki ringi käia — võtku, kes soovib. Võtsin minagi, olles arvamuses, et ega keegi minu suitsetamist tähele pane. Ja nagu ikka viskasin nüüdki pooleli suitsetatud paberossi metsa.

Asi jäi seekord sellega.

Järgmisel talvel aga tuli ühe ulaka õpilase pärast trall. Poiss ostnud oma teenitud rahaga paberosse, toonud kooli kaasa ja suitsetanud lausa klassis. Sarnast asja polnud enne juhtunud: õpetajaist keegi end suitsumeheks ei pidanud ja nüüd neljanda klassi õpilane tuleb klassi ja tõmbab seal paberossi, nagu oleks tal seks tuline õigus.

Olin kuri ja vali. Sarnane juhtunud poiss tuleb karistada, et seda enam ette ei tuleks. Vast olin karistamisega liialegi läinud, sest leidus teisi poisse, kes, nagu ma kaudselt kuulsin, tõstsid väiksel protesti minu valjuse vastu. Kuidas ma tohtivat nii kuri olla, sest, kuulake, olevat mind ennast nähtud suitsetamas ja just samal korral, kui kümnekonna inimese hulgas tõmbasin ära vaevalt poole paberossi. Juhtumisi olevat seda näinud üks koolipoiss. Ja nüüd kohe valmis vastuväide, et kui suitsetab õpetaja ise, et miks siis nii kuri olla, kui õpilane oma teenitud raha eest ostab paberossi ja

suitsetab. Veel rohkem. Õpilased teadsid rääkida, et see ja see naisõpetaja 20 kilom. eemal olevat nähtud suitsetamas. Paraku oli sel naisõpetajal samuti ettevaatamatus võtta vastu pakutav pabeross.

Pidin tunnistama, et õpilaste ees minu viha enam kuigi „püha“ ei tarvitsenud tunduda.

Minul oli sest juhtumusest siiski kasu.

Sest ajast peale olen saanud teepunkti oma järjekindlusele: paberossi mitte enam suhu võtta! Minu tervisele pool paberossi vaevalt kahju tooks, kuid kas võin olla julge, et mind jälle ei nähta ja kas mulle jälle seda ette ei heideta.

Õpetaja ei tohi end unustada ka kõige vähemais asjus, kui ta tahab olla kõlblas eeskuju. Väiksest vääratusest muidu kõlbla iseloomu juures tehakse tihti üldistus.

Ja „metsal silmad, seintel kõrvad.“
Õpetaja.

Töö lootusringis.

Lootusringide kevadpühal.

Kord aastas, igal mai kuul, on lootusringidel ühised ja pidulikumat töö-päevad oma siseelu korraldamiseks ja selle tutvustamiseks väljaspool kooli, eriti lastevanemaile. Sellel aastal toimub see 9. ja 10. mail, kasutades kooliajast kahte viimast tundi. Ringi leidlikkusest ja töövoimest oleneb nende päevade pidulikkus. Sellel aastal satub teine päev ühele ajale emadepäevaga, mis ühise osavõtjate kogunemise kui ka korraldajate tööjõu kokkuhoiu mõttes üldisele asjale aina kasuks peaks olema.

Tahaks sel puhul meelde tuletada kahte suuremat ülesannet lähemalt: siseelu korraldamist ja ringi tööga tutvustamist.

Kooli-töö päeval on sündsam aeg siseelu korraldamiseks, nagu: uute liikmete vastuvõtt, ringi põhikirja-kodukorra vajalik selgitamine (kasvatuline külg eriti), tegevusaruande kin- nitamine, suvise töökava koostamine, juhatusse valimine uueks kooliaastaks jm. Juhatusse uuendamisel valitagu V- ja nooremate klasside õpilasi, kes siis

suvel ja eeloleval kooliaastal tööd juhi- ks.

Ärgu unustatagu kontakti vajadust lahkuvate VI kl. õpilastega, moodustatagu kas Noorsoo Karskustoimkond (juhiseid saab Noorsoo Karskushiidult, Tartu, Jakobi 8.) või muu koondis, kuhu kõik kooli lõpetanud õpilased koonduda saaks. (Õpiring kooli või haridusliku organisatsiooni juures, vastava kodukorra alusel, on ka kergesti teostatav.)

Koosolek sel päeval olgu pidulikuma ilmega, hästi ettevalmistatud materjaliga, mitte liig igapäisi küsimusi lahendav; osa võtku koosviibimisest tingimata kõik õpilased, kuigi kõik mõningail põhjusil lootusringi ei kuulu.

Kus võistluskirjutusest osa võeti, seal on sündsam aeg mälestuslehti ja auhindu jagada kas koolitöö ajal ehk hilisemal pidulikul aktusel, millest osa võtavad ka lastevanemad jt.

Neis kooles, kus lootusringi veel ei ole, tuleks just sel päeval alus panna lootusringile, mis kui laste isetegevusel põhjenev enesearendust taotleb kasva-

tusvahend meie koolides on üldiseks saamas. Kus aga mõni teine õpilasorganisatsioon juba olemas, seal laiendagu see oma tööala, kuuludes lootusringi, kus igasugused osakonnad ja alad võimalikud. N. P. R. koolikoondistest ei peaks ükski jääma ühinemata lootusringi tööga, nagu selleks neil ühine kokkulepe juba olemas. Juhised lootusringide tööks brošüürina on saadetud neil päevil kõigile koolidele.

Kus lootusring olemas, seal saadetagü registreerimiskaart aastaaruandena (ankeedi asemel) E. Ö. Liidule peale 10. maid täidetult. Ärgu unustatagu aga ka pikemat ülevaadet ringi tegevusest andmast.

Registreerimiskaart saatku aga, ülevaate mõttes, vastavalt täidetult, ka kõik need koolid, kus lootusringi või üldise ringe ei ole.

Töö *tutvustamiseks* väljaspool kooli ärgu jäetagu kasutamata 9. või 10. maid kusagil. Ka seal, kus kasvatus-töös seni ringi pole kasutatud, on see ikkagi hea juhü lastevanematega üldisi kasvatusküsimusi, elutervendamist, koostööd kooli ja kodu vahel jm. arutada ja seda pidulikumat teha, kui lastevanemate kogulekul, kuhu tihti vähe osavõtjaid koguneb. Pidulik aktus vastavate ettekannetega ja sidemeid

loovate lõnedega olgu läbiviidud igas koolis. Siin on sünnis aeg ka seda vähestki hädavajalikku lastevanemate abi laste karskeiks kasvatamiseks nõuda ja selgitada: ärgu avatlegu vanemad lapsi ei alkoholise koduõlle, koduveini ega teiste joovastavate jookidega, samuti tubakaga, vaid õelgu ka vanemad seda sama, mis neile kool räägib, et need on halvad asjad, on vanade omaaegne ekslik harjumus, millest noored enam osa ei võta. Meie aja ja tulevastele noortele ei ole enam joomine ja suitsetamine uhkustamiseks, vaid nõrkuseks, seega häbiasjaks. Noorpõlv peab olema kord elujõulisem kehaliselt, vaimliselt ja majandusliselt! Selleks peab ta olema karske ja kõiki elu-uudusi nõudev!

Ei ole vaja pikki karskuskõnesid, mis kuulajais juba eelarvamisi luues oma mõju kaotavad. Vaja on asjalik selgitus, kuidas tervet ja õnnelikumat inimest kasvatada ja et selleks karske eluviis üks vajadusi on. Ja vaja on usku ja tahet!

Kui vanemad ei eita, ei lõhu kooli kasvatus-tööd, vaid igauks oma jõulkohtaselt seda vähemast heatahtlikult pooldabki, juba siis on kasvatus-töö edu, toetavad aga vanemad kooli, seda tagajärjekam on siis kooli suureulatuslik ülesanne kasvatus-töös.

Looduse pidupäevil.

Mis teeme suvel?

Juba veebruaris katuse räästaise tekkinud jääpurikad rääkisid varjatud kevade soojuse hingusest, märtsikuu mustendavad põllu laigud oma esimeste lõokestega töid selgema tõenduse lähinevast kevadest, aprillikuu sulisevate vetega oli juba täis hõiskavaid hääli linnu- ja loomariigist värskes kevadõhus, mai aga on tõsine pidutsemine looduses, täis võimsaid hääle akkorde ja pungest puhkeva taimestu aroome...

Kuidas saab mitte armastada loodust, mis meid kõigjal ümbritseb, millest oleme ise lahutamatu, igavene osa!

Lootusringlased ei võinud unustada talvel toitu otsivaid linde, kevadel vilistavate kludnökkade ja teiste suliste sõprade pesakaste, nad ei unusta ka suvel väärilist kaitset lindude pesadele. Selleks on juhuseid külluses, kui avasilmi liikuda looduses: hoiduda ise pesadele liiga lähinemast, selgitada seda teistele

(nooremaile), hoida pesi karja- ning heinamail, kaitseda aias ja hoonetes linde kasside eest. Loomade kaitse osutub mõnigi kord samuti võimalikuks.

Agä maikuu on avanud uued rikkused looduse varaaids: järjest tuleb juurde uusi taimi mulla rüppesst, järjest kattuvad talvel häärma ja lume kuhjatustega ilustatud puud nüüd lehtede ja õilmete koormaga. Ja siin on veel suurem võimalus looduse ilust vaimustada ja avitaja käega seda kaitseda. Taimeriik on kõigjal ja ei pelga lähinemist, nagu arglik linnuke väike.

Mis teha, et kõigest sellest ilust rohkem osa saada?

Esiteks, *õpime tundma* põhjalikumalt loodust! Selleks kasutada raamatuid kogudes, kirjeldusi ja määrajaid (eriti!), ajakirjais. Ja kõike seda otsida looduses. Oma kodu ümbruse looduse —

looma- ja taimeriigi — õpime põhjalikult tundma, siis on iga töö juures meil kohtamine sõpradega, siis pühapäeval vaimu ja keha kosutavad jalutuskäigud loodusesse. Mõnigi haruldane taim, mõnigi harva esinev puu või põõsake, mõnigi seni tundmatu looma-ke röömustab otsijat, sõprade hulk kasvab. Taimeriigist võib mõndagi, mis haruldane ei ole, ka oma kogudesse võtta. Kuidas herbaariume (taimekogusid) korraldada, ka selleks on juhiseid raamatuis küllalt.

Teiseks, *kaitseme* loodust! Nagu looduse armastaja inimene ei saa rikkuda linnupesa, hävitada hoolimata jala astumisega tema ees liikuvat loomakest, nii ei saa ta mõttetult murda ühtegi puuksakest, lehtegi puul ega lille murul. Tema tegu olgu alati kaalutud ja mõistusega põhjendatud, ainult sellest seisukohast on lubatav looduse ellu segamine, selle korraldamine ja looduse kasutamine. Siin on niipalju vaja eeskuju ja selgitust nooremaile, et kaoks kord see jum looduse rüüstamine, mis tihti tähistab sõjakäikeks muutuvaid jalutuskäike loodusesse.

Kolmandaks, *rikastame* loodust omalt poolt. Loomariigis saame seda korraliku kaitse abil teha. (Kas Teie olete lugenud linnuriigist Filsandis, kus hoolitsemine saarekestel lindude parvi nagu pilvi mere kohale tekitas?! Seda tegi tuletorni ülem hr. A. Thom, alates juba poisikesena.) Taimeriigis aga saame otsekohe, peale kaitse, puude, põõsaste ja taimede arvu suurendada.

Tulevad *puude-istutamise päevad* (metsa-istutamise nädal), ärge jätke seda kasutamata! Oma kodu uppugu puudesse ja põõsastesse, kooli — seda

teist kodu — tehku veel armsamaks mühisevad puud ja õilmitsevad põõsad, liiva künkad ning kõllmatud maa-alad kattugu igal pool tiheda metsaga, mis jutustaks veel siis kooli-aastaist, kui juba hallid juuksed ilustavad istutajate päid. Selleks jällegi on juhiseid, on ilusaid plaane, on lisaks kodumaa ligi saajale puu ja põõsa liigile võimalik saada nii mõndagi võõramaiset, mis meie ilmastikus kasvab.

Tuli mai, tulid looduse pidupäevad. Olge kaasaaitajad selles pidutsemises, siis saate ülima pidutuju. Loodus on veetlev talvel ja suvel, päeval ja ööl. Kes tunneb loodust, kaitseb seda ja soodustab selle rikastumist, sellele on loodus küllasemaks ilu ja huvi allikaks, see ei kurda igavust, see ei lasku huvi puudusel porisesse ulaellu.

Lootusringlased, kohe koostage ühine töökava kevadeks-suveks-sügiseks, kuidas teostada *ühisel jõul* looduse tundmaõppimist, looduse kaitset ja rikastamist. Esimene hooaja töö olgu — metsa-istutamise nädal!

P. K.

Raamatuid kasutada: Käis, Looduse vaatluse vihud; Koppel, Looduse vaatlused; Rõuk, kogu väikese raamatuid (Rändlindude teekonnad, Lindude pesitamine, Taimed, putukad ja tuul, Aastaegadele kohanemine loomariigis ja teised); Vilberg, Meie kevade taimed, Eesti taimestik ja teised; määrajaid teistelt autoritelt (puud, taimed, linnud, liblikad, kalad jm.); aiatöö õpiraamatud; ajakirjad: „Loodusevaatleja“, „Aed“ jt. (Kõiki raamatuid võib tellida „Töökoolilt“, Tallinna, V. Roosikrantsi 3.)

Puude taimi saab eriti odavalt koolidele tellida Ülikooli Õppemetskonnalt, Tartus.

Tervishoiu harjutusi.

Eelmises „L. J.“ soovitasime lootusringidele kasutada E. Noorte Punase Risti poolt tervishoiu harjutamiseks koostatud lehti, mis saadetakse tasuta kõigile lootusringidele, kes avaldavad soovi osa võtta E. Noorte Punase Risti tööst, moodustades selleks N. P. R. koolikoondise (selleks nõuda ja täita eriline registreerimise kaart). Siinkohal mõni sõna lehtede kasutamisest.

Lehed on koostatud nii, et nad annavad harjutuse võimaluse kolmeks kuuks, igal kuul tuleb paar uut harju-

tust juurde. Kui sellest ajast vähe, võib täita veel teise lehe.

Mis lehe täitmisel eriti tuleb arvestada, on *kasvatustiline külg*: et lapsed ainult seda täidaks, mis nad tõesti teinud on.

Selleks on esimeses järjekorras tähtis, et õpilane ülesandest *täiesti arusaaks*. Nii tuleks selgitada lähemalt iga punkti ulatust. Näiteks, hammaste puhastamise harjutuses peaks olema täpsemalt väljendatud, millises ulatuses lapsel võimalik seda harjutust täita,

nagu: suu loputamise, toidu jäänuste kõrvaldamine, hambaharja ja pulbri kasutamine. Püüdes täielikumale puhas- tusele, olgu võimaldatud ka esialgu osa- linegi puhastus. Kuid see sündigu teadlikult, et kuidagi ei tunduks pet- mise tahet, s. o. tahet rohkem märkida, kui tehtud on. Selleks võiks teha lehele tarbekorral vastava lihtsuse mär- kuse. Samuti vajavad täpsemat mää- ramist aeglane söömine, toidu puremi- ne, sirgelt seismine j. m. Ka magamise kestvus tuleks lapse vanusele lähemalt määrata ja lehel märkida.

Teine tähtis eeldus kasvatusnõuete seisukohalt harjutuse lehe täitmisel on, et lapsel üldse ei tekiks tahet pealis- kaudseks ja nii ebaõigeks lehe täitmi- seks, vaid et harjutuste tõelise täitmise kordaminek teda meelitaks ja rahul- daks. Muidugi nõuab see suurt kasva- tuslikku mõjutust, on aga üldise kasva- tustöö seisukohalt vajalik.

Nii ei saa siis lehe täitmist hinnata ja võrrelda ristikeste rohkusega, vaid tuleb arvestada esiteks neid lähemaid määramisi, mis iga punkti juures, vas- tavalt lapse erilistele elamistingimuste- le, vajalikud võivad olla, teiseks aga — selle tõele vastavusega, mis on oluli- sem lehe täitmisel, kui ka üldise kasva- tustöös.

Ei tule liigsele vormaalsusele ja punktidega võistlusele pinda luua, vaid

harjutada tervishoidu võimaluse piires ja kasvatada tõe hindamist ehk.

Kõige kolme harjutuste rühma vii- mane harjutus — kellegile rõõmu val- mistada — on hästi seotav, peale kõlb- lusnõude, ka tervishoiu nõuetega, sest rõõmus meeleolu on ka üks tervisinõue- test ja teistele rõõmu valmistamine toob ka rõõmu valmistajale hea ja rõõmsa meeleolu.

Üldise korraarmastuse kui ka and- mete tõele vastavuse seisukohalt on tin- gimata vajalik lehe täitmine igal õhtul, mitte aga seda teisel-kolmandamal päe- val, mälestuse jäarele, teha. Kindel kord märkimisel mõjutab omakorda ka har- jutuste täitmise täpsust ja tõelikku väärtust.

Kuidas kodused suhtuvad tervishoiu harjutuste lehe täitmisega, on väga olu- line töö eduks. Selleks tuleb vanemate koosolekul, ehk lastevanematega otse- kohesel kokkusaamisel esineda vajalik- kude selgitustega tervishoiu tähtsusest kui ka üldisest korralikkusest, tõehin- damisest jm.

Täidetud lehtede põhjal võib mõnin- gaid ülevaatlikke graafilisi kokkuvõt- teid kui ka üldisi järeldusi teha, millist materjali soovitav avaldada ka kooli ajakirjas, kus see olemas. Peale kasu- tamist kokkuvõtteks võiks lehed täit- jaile tagasi anda, soovitusel neid hoi- da, et hiljem oma arenemise käiku sel- les osas nende kaudu jälgida. P. K.

Koolide ajakirjad.

Toimetusele on saadetud ajakirjad:

„*Helk*“, veebruaril 1931. Massu algkooli L. R. ja N. P. R. ajakiri, šapirogr. (ühevärv.), 36 lhk.

Sisust: Linnukeste heategija, Minu õil- saim soov uuel aastal, Laisk teener, Kahe- kõne, Laadal, Karjas, Kevade, Öhtu, Heina- maal; rohkesti luuletusi, nalja, ülesandeid, illustratsioone.

„*Koidik*“ Nr. 2, veebruar 1931. Velise 6-kl. algkooli Karskus-Kirjandusringi ajakiri, VI aastakäik, šapirogr. (ühevärv.), 20 lhk.

Sisust: Viiendaaks aastapäevaks, Vaba- duspäeva ootel, Kukeaabit, Kui ma haige olin, Mu esimene sõit jõel, Mälestusi möödunud su- vest, Sõit kooli; luuletusi, ülesandeid, illu- stratsioone.

„*Leek*“ Nr. 5, 1931. Martna algkooli I r. „*Koit*“ ajakiri, šapirogr. (kahe värv.), lhk. 20 + 2.

Sisust: Kevad läheneb, Päike mängib, Veski ja vares, Tillukese Jaani kevade algus, Ühisel ilusal kevadpäeval, Linnukesed talvel; luuletusi, ülesandeid, illustratsioone.

„*Koidik*“, Küünlakuu 1931. Varbla alg- kooli lootusringi ajakiri, šapirogr. (ühevärv.), 16 lhk.

Sisust: Suvine õhtu, Talvine õhtu, Meri, Önne otsimine; luuletusi, illustratsioone.

„*Kiir*“ Nr. 2, 1930. a., jõulu number. Pi- dula algkooli aatering „*Kiire*“ ajakiri, III aas- takäik, šapirogr. (ühevärv.), 16 lhk.

Sisust: Jõulud (pikem artikkel), Jütsi elupäevi enne kooli, Öppereis Pidula maalin- nale (pikem kirjeldus), Sepp Peeter ja ta kolm soovi; ülesandeid, aateringlase kohu- sti, illustratsioone.

„*Kiir*“ Nr. 4, 1931. a. (Samad andmed.) Sisust: Velise sõbrule (ilus pühendus seotud kõnes Velise algkooli kaaskõllejaile), Tervitus (seotud kõnes — V võistluskirjutuse

puhul kaasosavõtjaille), Öppereis Pidula maa-
linnale (järg), Meie sõber „Kiir“ jutustab
oma elulugu, Ulakad kooliteel (järg), Jütsi
elupäevi enne kooli (järg), Loomaaeda mängi-
mas, Esimene lumi; illustratsioonid.

„Hommik“, Oru (Harjumaa) 6-kl. alg-
kooli lr. ajakiri, käsikirjaline. (Saadetud va-
hetuseks Massu algkoolile.)

Sisust: Noortele, Ühe noore jänese paari
seiklused, Meie hobune, Nali, Talvine õhtu,
Majavaht, Võrdlus, Vastlapäev, Kuidas ma
õhtul kingsepal käisin, Veteema kingitus vaes-
lapsele, Esimene külm jne., Noor olla; luule-
tusi, teateid, illustratsioonid.

*

Mitimest ajakirjast on märgitud
palu, mis kavatses avaldada meie aja-
kirjes.

Velise lootusringlastele

südamlikum tänu Karskusonule isikli-
kult saadetud ilusa ja sisuka „Koidiku“
eest!

Ajakirju vahetada

soovib Oru 6-kl. algkooli lootusring.
Aadress: Tuhala ag. Kohila kaudu.

Sidemeid koolide vahel.

Pidula algkool Saaremaalt on aja-
kirjavahetuses Velise algkooliga Lääne-
maal. Alamal avaldame meeldiva näite
sellest sõprusest.

Kahjuks puuduvad toimetusel and-
med paljude teiste koolide sidemete sõl-
mimiste kohta. Oleksime aga väga tä-
nulikud, kui kõik koolikoondised oma

tegevusest ülevaateid meile saadaks, sa-
muti soovi avaldaks kirjavahetuse sõl-
mimiseks teiste koolikoondistega.

Velise sõbrule.

Olge tervitet, sõbrad Velisel!
Suur tänu teil „Koidiku“ eest!
Teid tervitan sõpruse helidel
mis kõlab üle Väina veest...

Te' „Koidik“ nii väga huvitas meid,
tööd temas nii sisukad, hääd...
See eest ka südamest täname teid
ja sõpruseks ulatame käed.

Olge tervitet, te, kaasvõitlejad!
Ole „Koidik“ sa tervitet!
Et sidemed, mis meid ühendavad
saaks tugevast sõlmitud!..

Pidulas, — Kiirepoeg Juss —
(Pidula algkooli aateringi aja-
kirjast „Kiir“ Nr. 4, märts
1931. a.)

Liivalinn.

Koduõues liivakünkal
kõrged kuused kohasid.
Kuske juurel künka jalal
suured kivid samblased.

Liivahauas linnakesi
tegin tihti lapsena.
Kuske kohin salakesi
saatis mõtted sõudema.

Kividest sai keller kaunis
tarbeks isatalule,
aga minu liivalinnas
töö ei valmi iiale.

E. Rungi.

Kroonika.

India joomaneelus.

Selle pealkirjaga ilmus „Külvas“ nr. 3
k. a. Lakshmisvar Sihna tähelepanu vääriv pi-
kem artikkel, kus veenvalt kirjeldatakse alko-
holi hädaohu suurust Indias, mille vastu rah-
vas visalt võitleb, kuna see võitlus Inglise va-
litsuse poolt äärmiselt raskendatud.

Soome naised

olla keeluseaduse vastu, kirjutasid mõned meie
ajalehed hiljuti, isegi korduvalt seda rõhuta-
des. „Külvas“ Nr. 3, peale vastava selgi-
tuse saamist Soomest, lükkab ümber selle näh-
tavasti eksliku või sihiliku teate, kuna Soome
naised asuvad üksmeelselt keeluseaduse alusel.

Käesoleva kaksiknumbriga lõpeb „Lootusringi Juhi“ III aas-
takäik. Üldine kokkuhoid samal ajal suureneva töö ja kuludega tingis
selle koondamise ning määrab ka IV aastakäigu ilmumise kuju lähemalt.
Kasutame juhust oma tõsist tänu avaldada kõigile senistele kaastöö-
listele, kes pole keeldunud rohkes abis, kuigi tasu sai avaldada — ainult
tänu!

Neljandama aastakäigu esimene number ilmub sügisel peale koolitöö
algust.

Toimetuse,